

AGDER
fylkeskommune

Regionale planer om bolig, areal, transport, senterstruktur og handel

Orientering for og dialog med styret i Region Kristiansand

28. september 2021

Lisbeth Raanes Hansen, planavdelingen

Manuel Birnbrich, planavdelingen

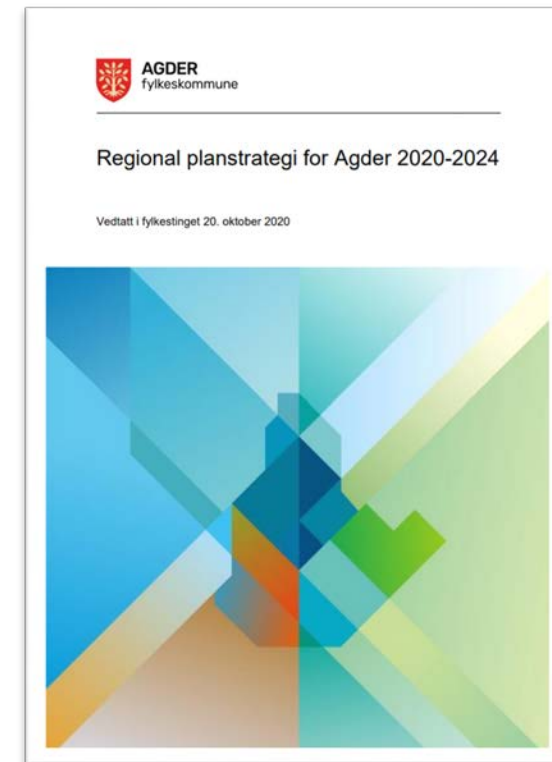
Ingvild Møgster Lindaas, avdeling utbygging ressurs

Hvorfor er vi her i dag?

1. Orienterere om oppstart av tre viktige planprosesser
2. Gi styret i Region Kristiansand mulighet til spørsmål og innspill

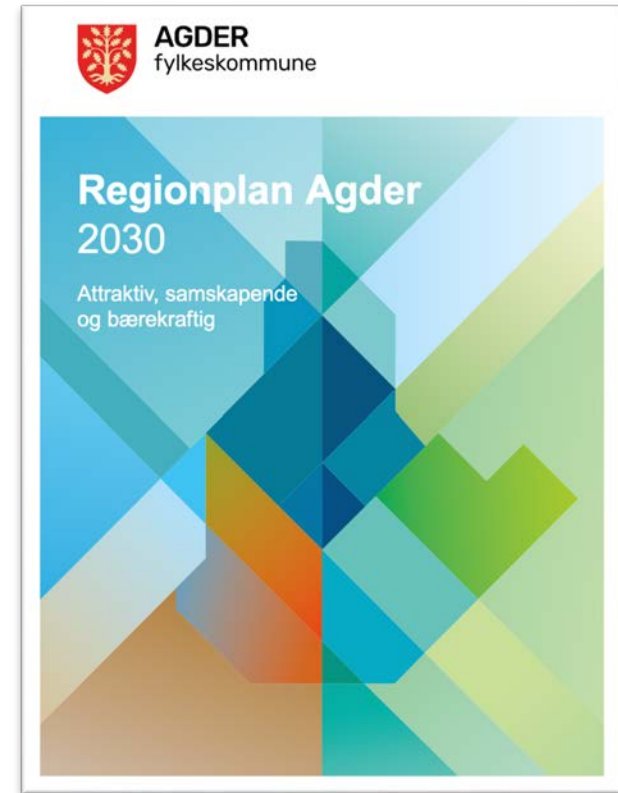
Prioriterte planprosesser

- ✓ Regional plan for bolig, areal og transport i kristiansandsregionen
- ✓ Regional plan for senterstruktur og handel i Agder
- ✓ Regional plan for mobilitet for Agder

Hva er viktig?

- FNs bærekraftsmål og målene i Regionplan Agder 2030
- Lage et godt faglig grunnlag
- Politisk forankring
- Gode medvirkningsprosesser

Nær tematisk sammenheng

Prosjektlederne samarbeider om:

- Felles kunnskapsgrunnlag
- Felles framdriftsplan
- Det vil si: Å få til samtidig behandling, høring og vedtak både av planprogram og plan

Hvor er vi i prosessen? Fase 1

- **25. oktober**, Agder fylkesting: Varsel om oppstart. Forslag til planprogrammer til høring og ettersyn.
- **28. oktober - 10. desember**: Høring med felles høringsbrev. Politisk verksted?
- **10. desember**: Høringsfrist alle tre planprogrammer
- **1. mars 2022**, Agder fylkesting: Fastsetting av de tre planprogrammene.

Framdriftsplan (planfasen)

	2022												2023			
	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mar	Apr
Planprosess med diverse innspills- og medvirkningsarenaer																
Utarbeidelse av kunnskapsgrunnlaget til planarbeidet																
Utarbeidelse av utkast til plan og handlingsprogram																
Politisk behandling av utkast til plan og handlingsprogram																
Høring av planen og handlingsprogrammet																
Vurdering og innarbeiding av høringsinnspillene																
Sluttbehandling i politiske råd og utvalg																
Vedtak av planen og handlingsprogrammet i fylkestinget																

AGDER
fylkeskommune

Regional plan for bolig, areal og transport i kristiansandsregionen

Lisbeth Raanes Hansen, rådgiver Plan

Historikk

- Arealsamarbeidet i regionen starta som et prosjekt i 2005-07. Analyser av arealer til bolig og næring mm.
- Resultat: Felles areal- og transportplan fra 2011.
- Retningslinjer for næringsarealer (rett virksomhet på rett plass).
- Planbestemmelse for handelsetablering og senterstruktur.
- Lett revisjon i 2018-20. Nullvekstmål for personbil/ grunnlag for byvekstavgift. Samfunnssikkerhet.
- 2021: Oppstart av nytt planarbeid, inkl. Lindesnes. Dialog med kommunene.

Bestillingen, 20. oktober 2020

Fylkestinget ønsker at ny revidering av regional plan for Kristiansandsregionen startes så raskt som mulig. Den sees i sammenheng med de to andre nye planene. Kommunene bes ta en aktiv rolle i arbeidet.

Planen bør legge opp til at det meste av veksten i boligbygging kommer innenfor prioriterte områder, men at det fremdeles er åpning for ny bosetting i distriktene.

Framtidig lokaltog på strekningene Kristiansand-Nodeland og Kristiansand-Vennesla fastholdes i den regionale planen.

Ny kristiansandsregion

- Birkenes
- Iveland
- Kristiansand
- Lillesand
- Lindesnes
- Vennesla

168 000 av Agders innbyggere,
godt over halvdel

Statlige planretningslinjer for samordning av bolig-, areal- og transportplanleggingen

4.1 Rammer for utbyggingsmønster og transportsystem bør fastsettes i regionale planer i tråd med disse retningslinjene. Planene bør avklare utbyggingsmønster, lokalisering av regionale handels- og servicefunksjoner og hovedtrekkene i transportsystemet, herunder knutepunkter for kollektivtrafikken. Planene bør trekke langsiktige grenser mellom by- og tettstedsområder og store sammenhengende landbruks-, natur- og friluftsområder.

Ønsker Agder fylkesting og Region Kristiansand tydeligere regional styring av arealpolitikken?

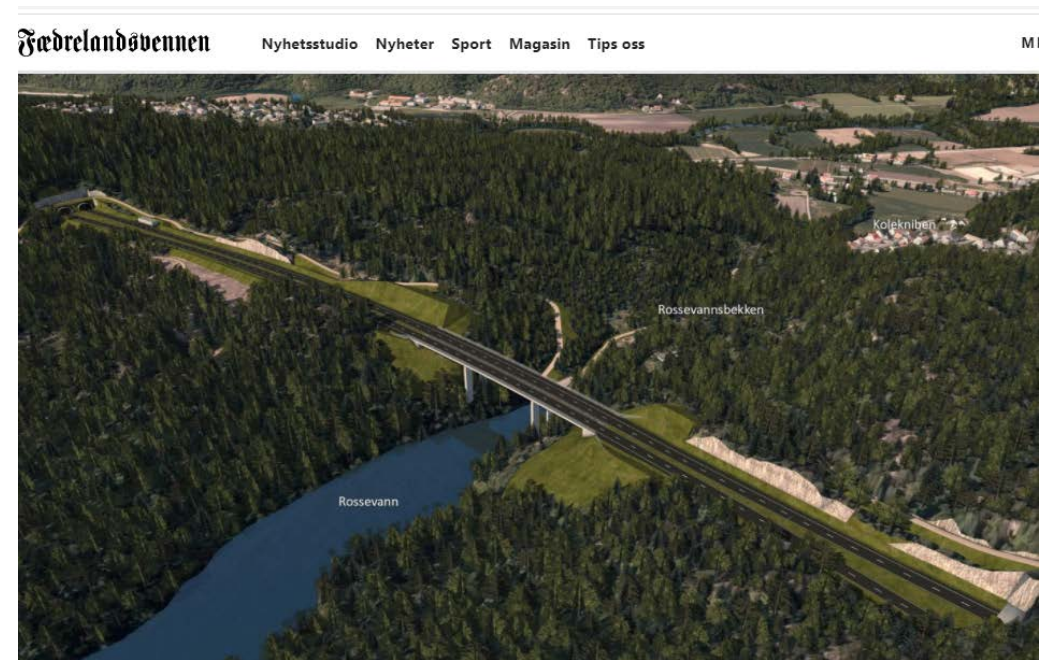
Hvilke spørsmål skal *denne* planen svare på?

1. Hvordan fremme en samordnet, langsiktig arealpolitikk i kristiansandsregionen som bidrar til å nå FNs bærekraftsmål og målene i Regionplan Agder 2030?
2. Hvordan nå nullvekstmålet for biltrafikken i kristiansandsregionen?
3. Hvordan integrere Lindesnes kommune i bolig-, areal- og transportplansamarbeidet i regionen?

Ny E39 - åpner snart

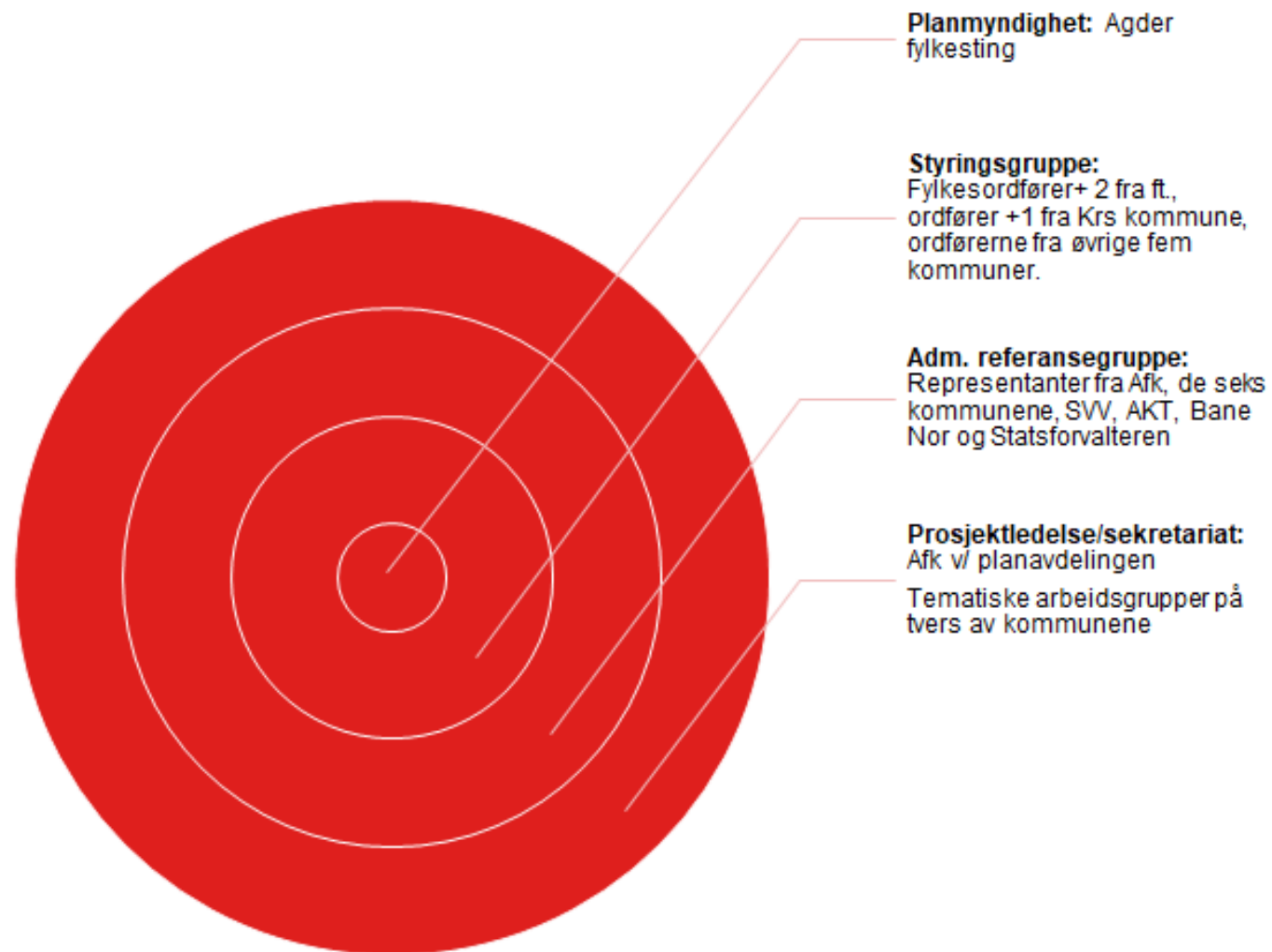
- Halvert reisetid Kristiansand – Mandal
- Konsekvenser for bolig-, areal- og transportplanlegging?
- Bærekraftig arealpolitikk langs vegen og rundt kryssene?
- Persontransport: bedre og raskere kollektivtilbud?
- Kan Lindesnes kommune omfattes av neste byvekstavtale?

Plantema

1. Bolig- og arealpolitikk
2. Natur-, friluft-, landbruks- og kulturminneområder
3. Arealer til næring, service og tjenester
4. Bærekraftig mobilitet
5. Personbiler; parkering, bompenger og vegprising
6. Likestilling og universell utforming
7. Samfunnssikkerhet og beredskap

Organisering

FoU-prosjekt (KS): Regional arealpolitikk

Resultatmål:

- A. Tydeliggjøre regional arealpolitikks rolle for å nå FNs bærekraftsmål
- B. Virksomme regionale arealplaner med høy relevans og god forankring
- C. Arealutvikling som regionalt politikkområde: styrket politisk eierskap, samstyring og samspill

Seks fylker deltar: Agder, Innlandet, Rogaland, Trøndelag, Vestfold og Telemark og Viken

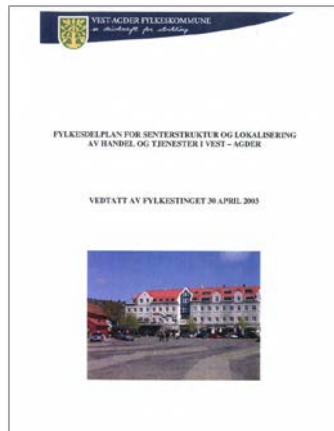
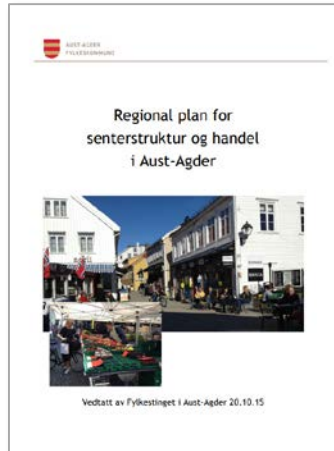

AGDER
fylkeskommune

Regional plan for senterstruktur og handel

Manuel Birnbrich, rådgiver Plan

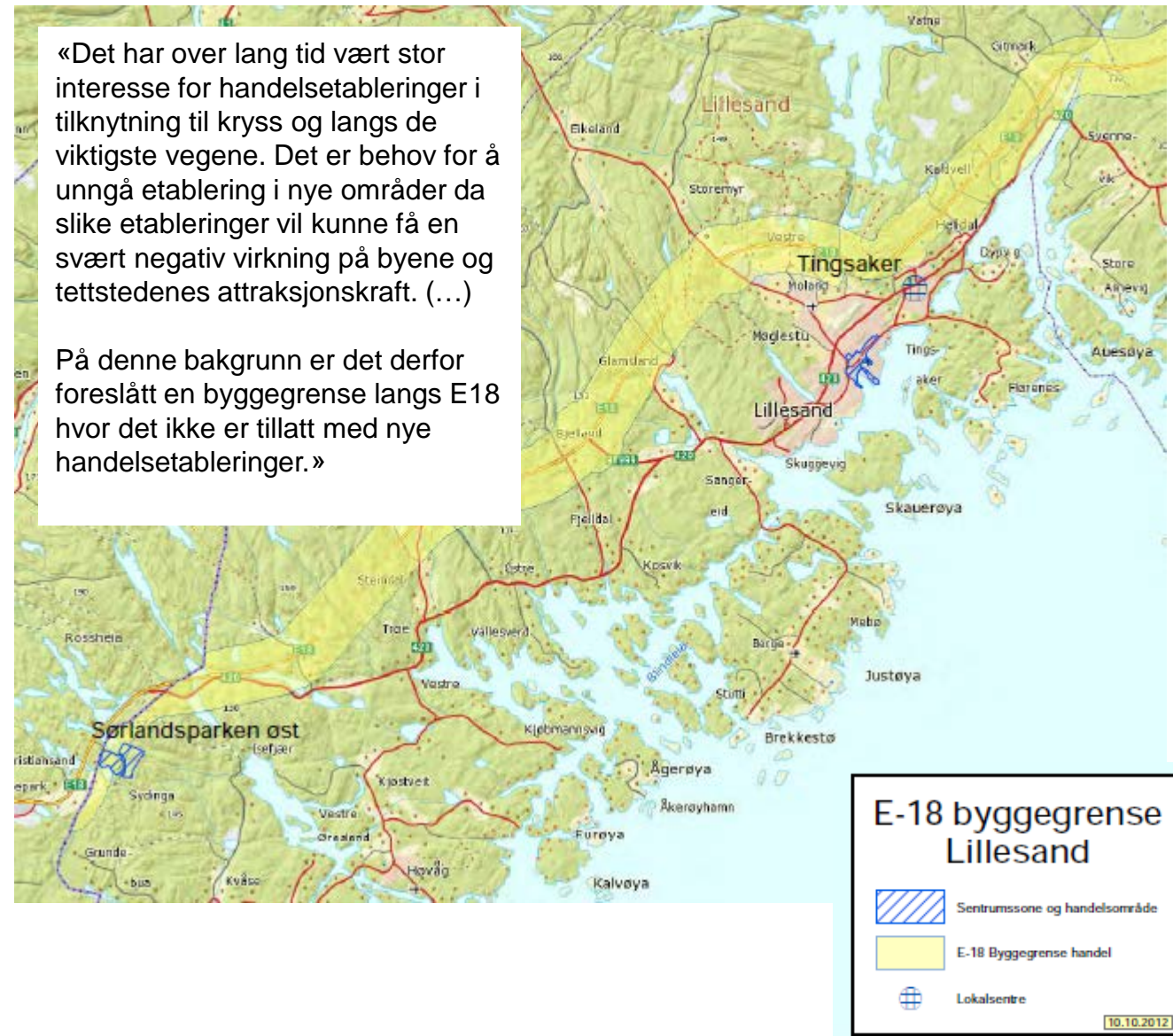
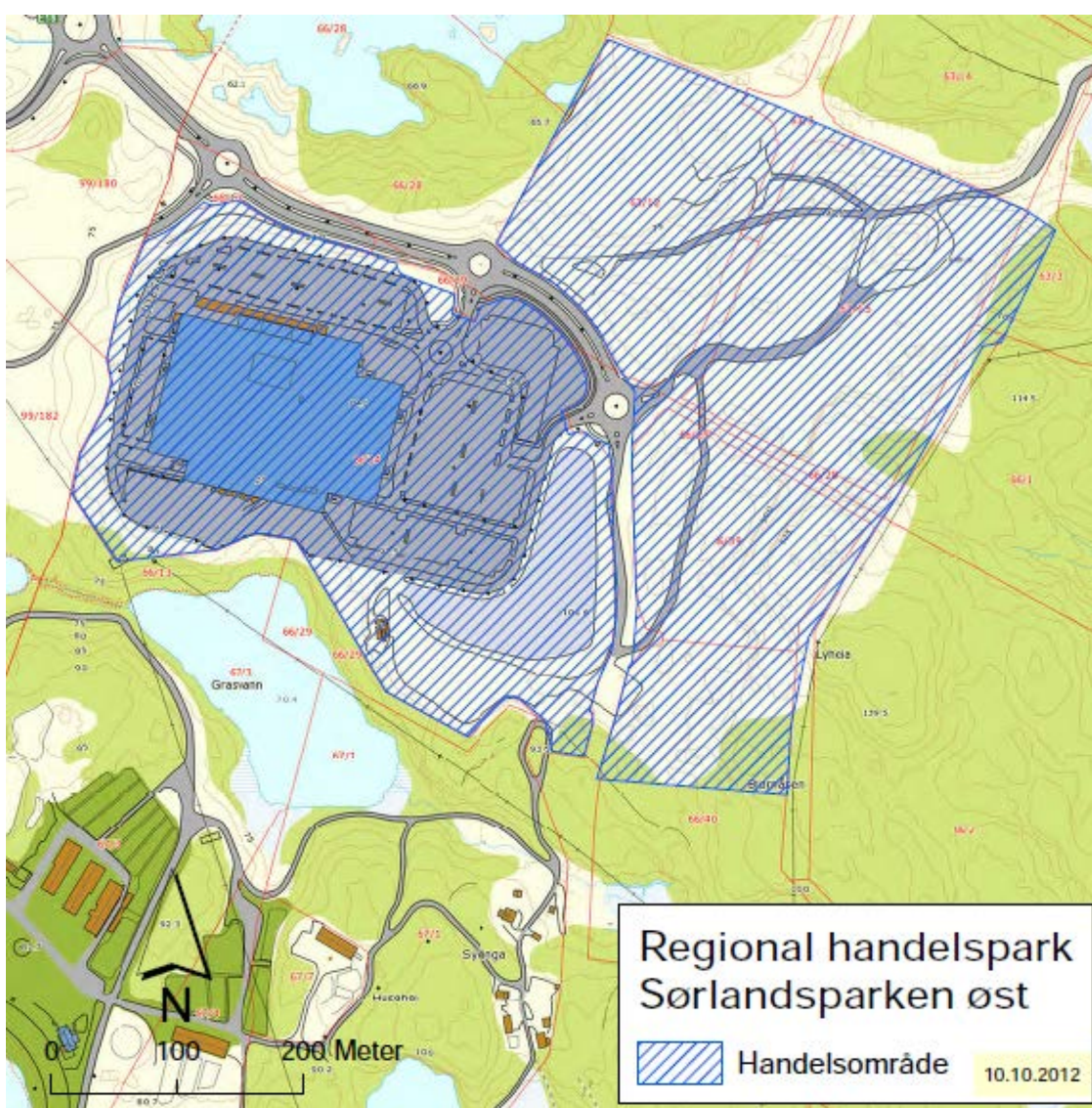
Bakgrunnen for utarbeidelse av planen

- Samme intensjon: Styrke eksisterende by- og tettstedssentra gjennom styring av lokalisering av handel
- Ulik innretning: Aust-Agder juridisk «strengere» enn Vest-Agder-planen
- Oppfattes som forskjellsbehandling av kommunene i tidligere Aust-Agder og Vest-Agder

Ulik senterstruktur

«Det har over lang tid vært stor interesse for handelsetableringer i tilknytning til kryss og langs de viktigste vegene. Det er behov for å unngå etablering i nye områder da slike etableringer vil kunne få en svært negativ virkning på byene og tettstedenes attraksjonskraft. (...)

På denne bakgrunn er det derfor foreslått en byggegrense langs E18 hvor det ikke er tillatt med nye handelsetableringer.»

Forbud mot etablering av (større) handelsvirksomhet og lokalisering av tjenesteyting utenfor byer og tettsteder

Forbud mot handelsetableringer, uansett arealstørrelse, i et belte på 500 m på hver side av E18.

– Tror de tar veldig feil

Gunnar S. Sædberg

Utbyggere vil ha plass til forretninger som driver med bruktbil, båt og traktor, men møter motstand både fra Kristiansand og et politisk mindretall i Lillesand. De mener frykten for byspredning er ubegrunnet.

LILLESAND

– Jeg har forståelse for synspunktene, men jeg tror de tar veldig feil og at dette er en ubegrunnet frykt, sier eiendomsmegler Gunnar S. Sædberg.

Det dreier seg om et nytt område i Sørlandsparken Øst som nå blir opparbeidet for næringsvirksomhet. Med-eier Jarle Tjelland ønsker at man på deler av

SØRLANDSPARKEN ØST. Utbygging ved kommunegrensa

Sørlandsparken Øst ligger i Lillesand kommune. Et nytt område blir opparbeidet og politikerne i Lillesand vil tillatte butikker i deler av dette næringsområdet. FOTO: JACOB J. BUCHARD

Mener Sørlandsparken må få konkurranse fra denne næringsparken

Politikere fra Søgne mener det er urimelig at man skal tillate handel i Sørlandsparken, men ikke i næringsparken Lohnelien som vokser fram langs nye E 39.

Publisert: 21. mai

Næringsparken Lohnelien ligger helt vest i Kristiansand, og ny E 39 går rett gjennom parken. Det er delte meninger om hvor vidt man skal tillate handel i dette området. Foto: Jacob J. Buchard

Fædrelandsvennen, 20. mai 2020

Hovedformålet med planarbeidet

- å utarbeide en ny plan som bidrar til å skape attraktivitet, liv og arbeidsplasser i de eksisterende by-, tettsteds- og bygdesentrene i hele Agder.
- å legge grunnlaget for en bærekraftig arealbruk i Agder som reduserer klimagassutslipp og behovet for biltransport, som minimerer naturinngrep og tap av jordbruksarealer, og som tar hensyn til historiske bygningsmiljøer.
- å komme fram til konkrete retningslinjer, eventuelt bestemmelser, for lokalisering av handels- og besøksintensive tjenestevirksomheter i Agder.

Sammenheng med FNs bærekraftsmål og med Regionplan Agder 2030

11 BÆREKRAFTIGE BYER OG SAMFUNN

Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige. Herunder spesielt delmålet om å redusere byenes og lokalsamfunnenes negative påvirkning på miljøet.

13 STOPPE KLIMAENDRINGENE

Stoppe klimaendringene. Herunder spesielt delmålet om å styrke evnen som enkeltpersoner og institusjoner har til å redusere klimagassutslipp.

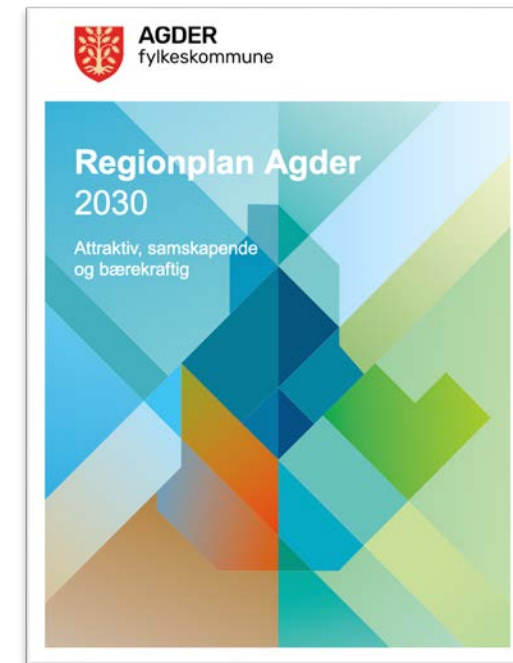
15 LIV PÅ LAND

Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold.

Tema: «Attraktive og livskraftige byer, tettsteder og distrikter»

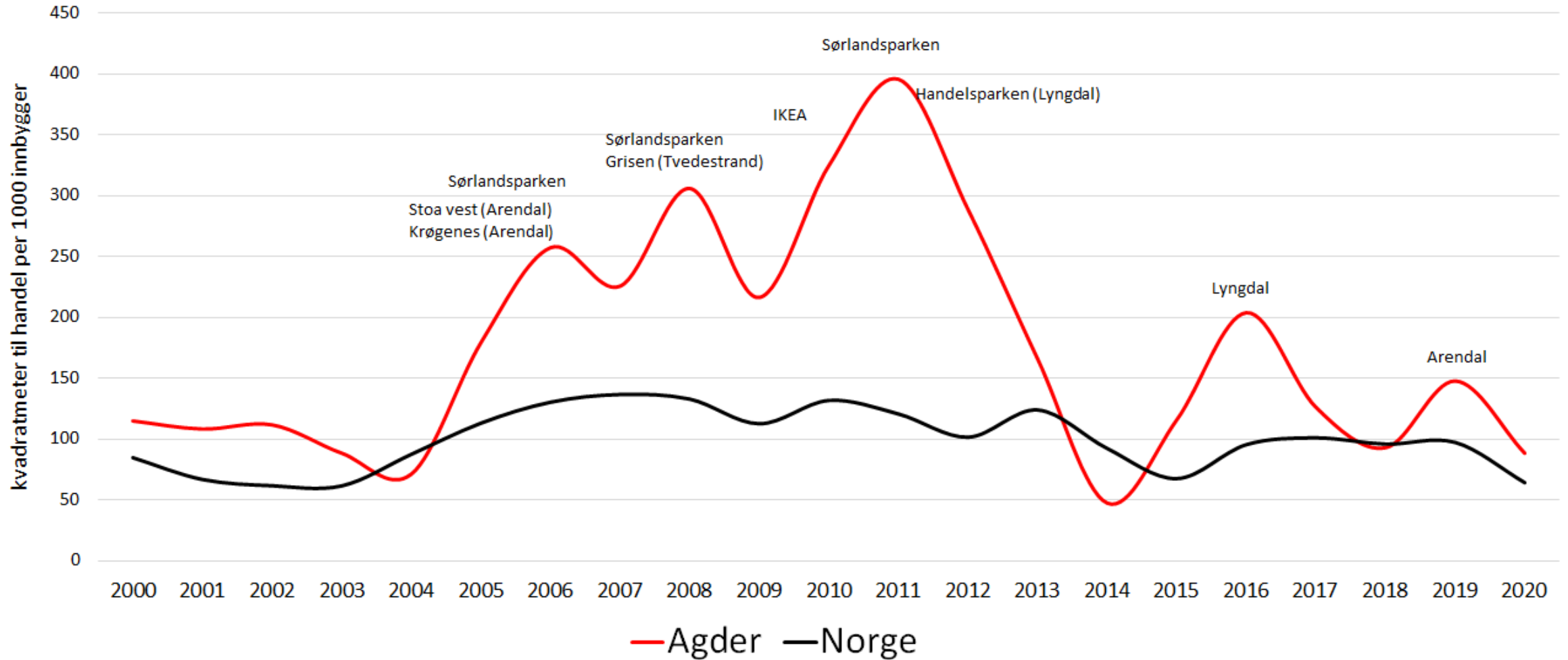
Perspektiver: «Næringsutvikling og samarbeid om nye arbeidsplasser» og «Klima og miljø».

Viktig å skille mål fra virkemiddel

- For å realisere *målet* om attraktive og livskraftige by-, tettsteds- og bygdesentrene vil det være behov for å si noe om hvor vi ønsker at ulike typer handel og tjenester skal lokaliseres og hvor de ikke skal lokaliseres.
- Styring av lokalisering av handel og tjenester er ikke et mål i seg selv, men et *virkemiddel* for å oppnå målet.

Igang satt m² handelsareal per 1000 innbygger per år

Et utvalg av spørsmål som planen bør besvare

- Hvordan kan planen bidra til å styrke by- og tettstedssentrene funksjon som steder med et bredt utvalg av forretninger og offentlige kontorer, som sentre for kultur og opplevelser, og som gode og inkluderende og møtesteder for hele befolkningen?
- Hvor bør handel og andre besøksintensive tjenester utvikles?
- Hvordan kan planen bidra til å sikre at alle har god tilgang til viktige servicefunksjoner innen en akseptabel reiseavstand? Også for de som ikke har tilgang på bil eller ikke ønsker å benytte bil.
- Hvordan kan eksisterende store handelsområder utenfor by- og tettstedssentrene, som Sørlandsparken eller Stoa, videreutvikles på en bærekraftig måte?
- Skal det legges til rette for videre utvikling av handels- og serviceområdene utenfor de eksisterende by- og tettstedssentre, spesielt langs hovedferdselsårene E18 og E39, rv. 9 og ved de nye kryssene? Hvordan kan en i så fall legge til rette for en bedre regional samordning og sørge for at dette skjer på en bærekraftig måte?

AGDER
fylkeskommune

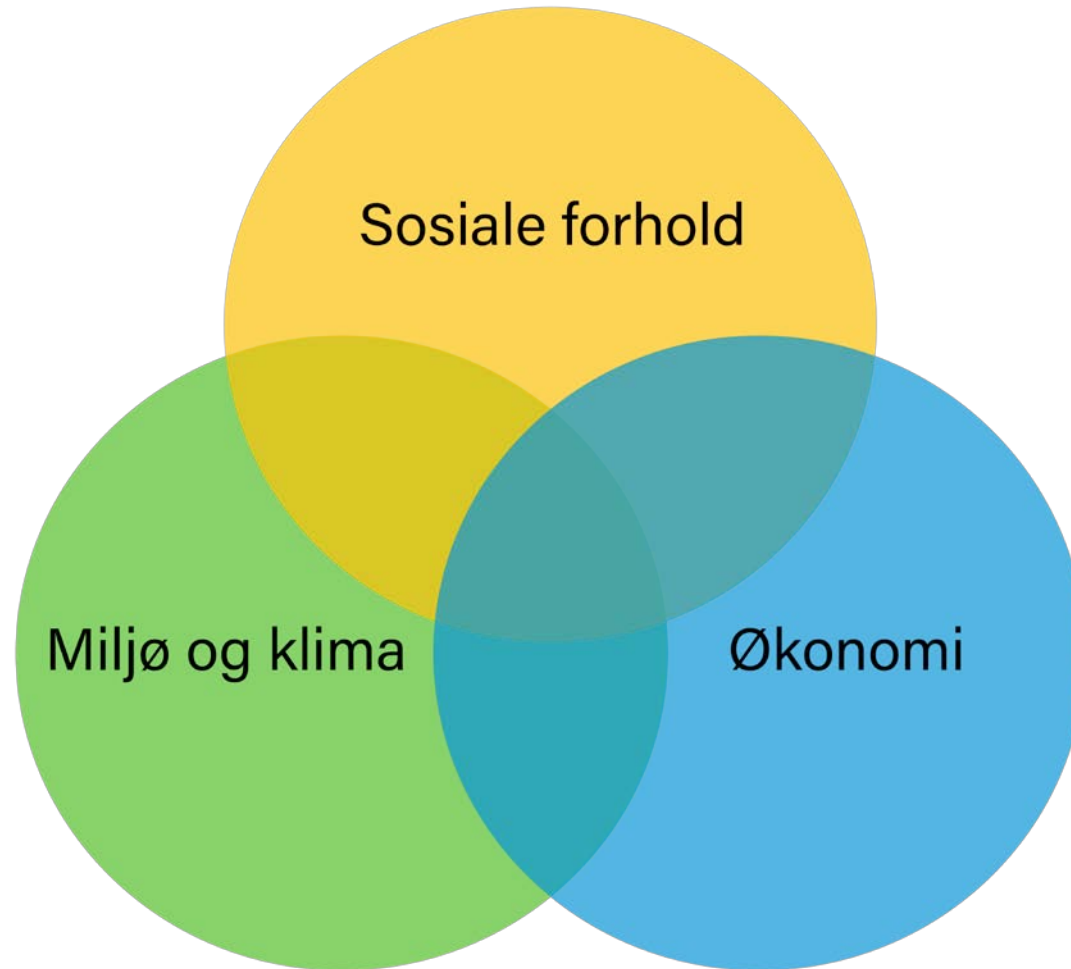
Regional plan for mobilitet – planprogram

Signe Gunn Myre - prosjektleder

Innhold i presentasjonen

- Hvorfor er regional plan for mobilitet (mobilitetsplanen)?
- Føringer, målkonflikter og dilemma
- Hva skal planen gi svar på?
- Forslag til plantema

Hva innebærer begrepet «bærekraftig mobilitet»?

Kilde: FN-sambandet

FNs bærekraftsmål og Parisavtalen

FNs bærekraftsmål. Nr. 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 13 og 17 er aktuelle i mobilitetsplanen.

Nasjonal transportplan 2022-2033

ET EFFEKTIVT, MILJØVENNLIG OG TRYGT TRANSPORTSYSTEM I 2050

Mer for pengene

Effektiv bruk av ny teknologi

Bidra til oppfyllelse av Norges klima- og miljømål

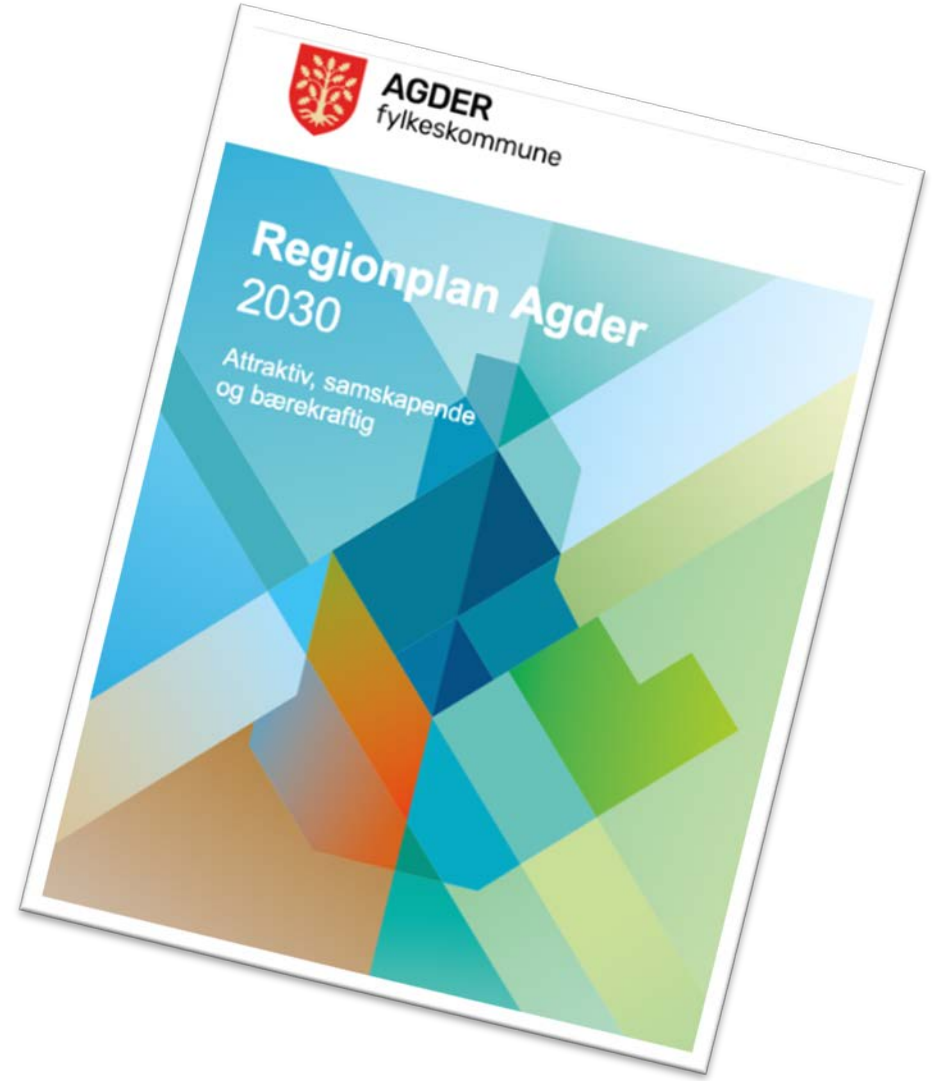
Nullvisjon for drepte og hardt skadde

Enklere reisehverdag og økt konkurransevne for næringslivet

Mål i Regionplan Agder 2030

- Å utvikle Agder til – **et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår**
- Transport står for den største andelen av utslippene
- God mobilitet for alle er sentralt for å bedre levekår

Mål for området Transport og kommunikasjon

1. Transportbehovet på Agder er redusert
2. Det er etablert **miljøvennlige, effektive**, sikre og universelt utformede mobilitetsløsninger
3. Nødvendig infrastruktur for et lavutslippssamfunn er bygd ut
4. Andelen reiser som foretas til fots, med sykkel og med kollektiv er økt
5. Infrastruktur for transport og kommunikasjon er tilpasset klimaendringer og ekstremisituasjoner
6. Digital infrastruktur er robust, har god kapasitet og internasjonal tilknytning
7. Planlegging av arealbruk og transportsystem skal fremme en bærekraftig samfunnsutvikling
8. Agder er forberedt på fremtidens transportløsninger

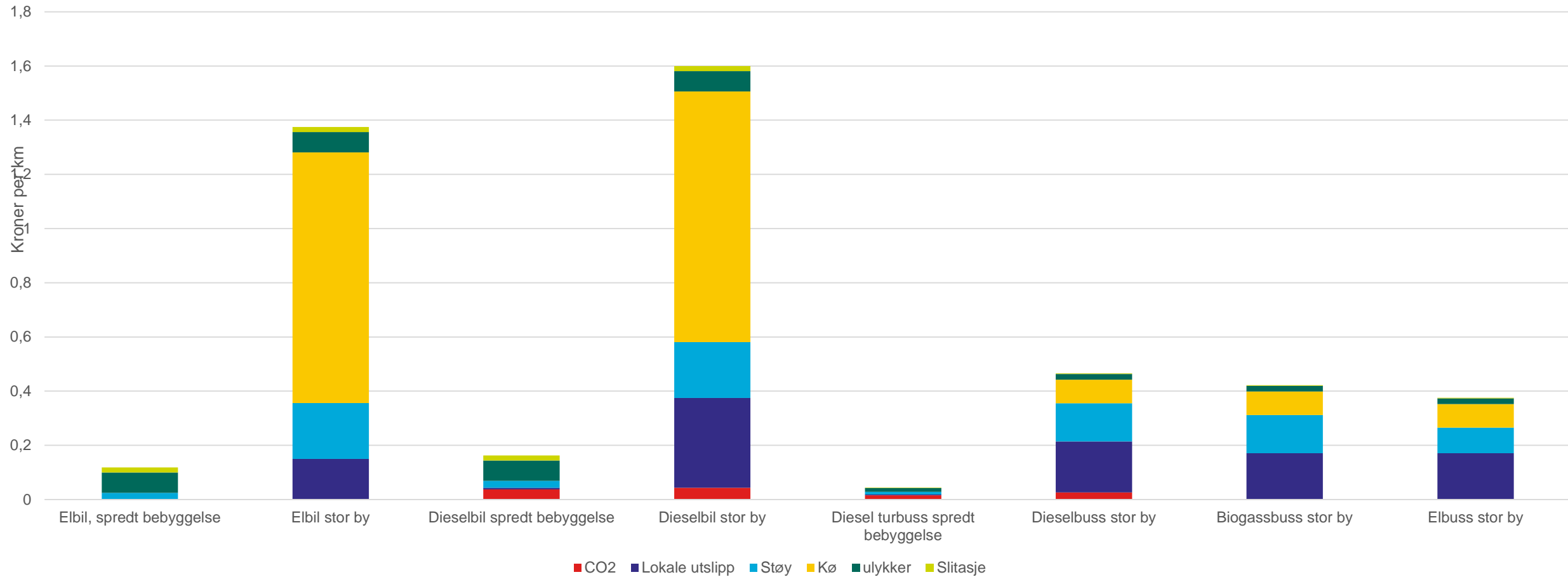

Eksempler på målkonflikter og dilemma

Vi skal	På samme tid som vi skal
Redusere transportbehovet	Ta hele Agder i bruk og sørge for god mobilitet for alle
Sikre framkommelighet for personer og gods	Redusere klimautslipp og bevare jordbruksarealer
Bygge nytt	Ta vare på det vi allerede har
Øke andelen sykkel, gange og kollektivtransport	Forstørre bo- og arbeidsmarkeder

Bærekraftige løsninger varierer mellom by og land

Skadekostnader per passasjerkilometer, hele døgnet

Hvorfor en regional plan for mobilitet?

Det behovsutløsende for planarbeidet:

- Å sette en **tydelig** bærekraftig retning for arbeidet med mobilitet på Agder

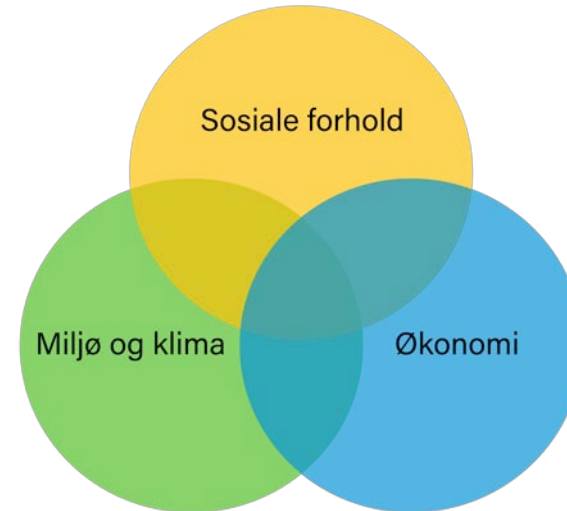

Mobilitetsplanen skal erstatte

1. Regional plan samferdsel 2015-2020 (Vest-Agder)
2. Regional transportplan Agder 2015-2027
3. Plan for kollektivtransporten i Vest-Agder 2015-2020
4. Strategi for intermodal godstransport – kobling mellom sjø og bane (vedtatt 2018)
5. Strategiplan for trafikksikkerhet i Agder 2018-2029
6. Strategi for ladeinfrastruktur i Agder (vedtatt 2015)

Hvilke tema skal mobilitetsplanen belyse?

1. Mer miljøvennlig mobilitet
2. Infrastruktur som bidrar til god mobilitet for alle
3. Målrettet bruk av ny teknologi
4. Mer for pengene

1. Mer miljøvennlig mobilitet

- Tre måter å løse det på:
 - Fremme sykkel, gange, kollektivtransport, kombinerte reiser
 - Legge til rette for utslippsfrie kjøretøy
 - Redusere transportbehovet

Foto: Gunstein Myre

2. Infrastruktur som bidrar til god mobilitet for alle

- Universell utforming
- Trafikksikkerhet
- Samfunnssikkerhet og sårbarhet
- Jernbane
- Godstransport og havneanlegg
- Riksveg og fylkesveg, drift, vedlikehold, investering og forvaltning
- Ferjer og båtruter
- Infrastruktur for drift, kollektiv

Foto: Agder kollektivtrafikk

3. Målrettet ta i bruk ny teknologi

Viktige trender:

- Selvkjørende transport
- Nullutslipp
- Deling
- Samhandlende, intelligente transportsystem

Foto: Gunstein Myre

4. Mer for pengene

- Utarbeide målhierarki – prioritere mellom mål
- Prioritere prosjekt som gir mest igjen for pengene – sett i lys av våre mål
- Hva er godt nok? Utfordre håndbøkene

Foto: Lasse Moen Sørensen

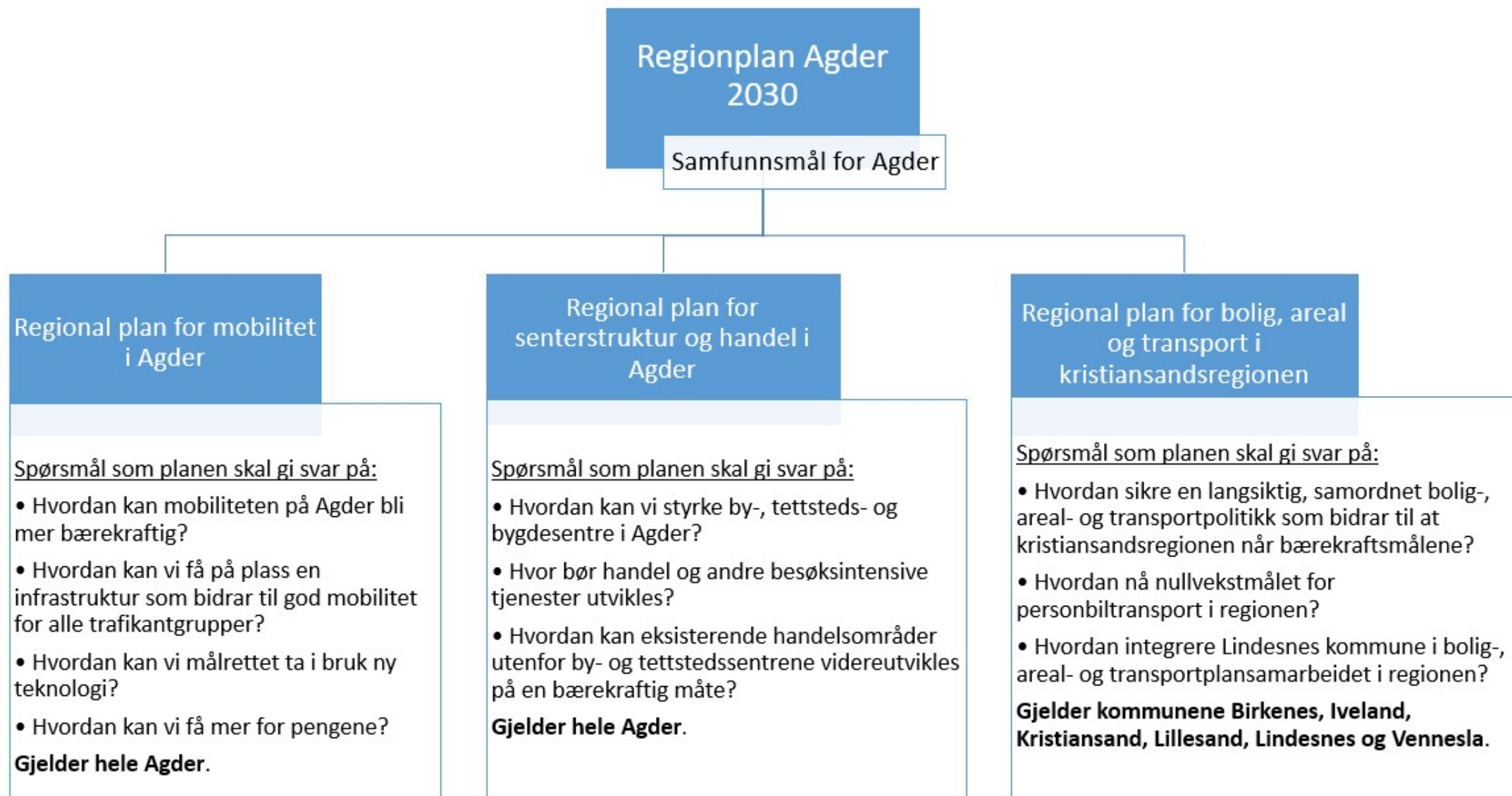
Oppsummert

- Hensikt med mobilitetsplanen:
 - Å sette en tydelig bærekraftig retning for arbeidet med mobilitet på Agder!

Foto: Gunstein Myre

Definering av grensesnitt

Dialog

Til refleksjon og diskusjon

1. Hvilke forventninger har dere til arbeidet med planene?
2. Hvordan tenker dere rundt målkonflikter (se tabell på høyre side)?
3. Hvordan tenker dere at Lindesnes kommune skal integreres i BATP-samarbeidet?

Vi skal	På samme tid som vi skal
Etablere nye arbeidsplasser og legge til rette for nye næringer	Minimere naturinngrep og tap av jordbruksarealer
Redusere transportbehovet	Ta hele Agder i bruk og sørge for god mobilitet for alle
Sikre framkommelighet for personer og gods	Redusere klimautslipp og bevare jordbruksarealer
Bygge nytt og tett	Bo- og livskvalitet, grøntarealer, lys og luft. Verneinteresser.
Øke andelen sykkel, gange og kollektivtransport	Forstørre bo- og arbeidsmarkeder

Kontaktinfo:

- Lisbeth.Raanes.Hansen@agderfk.no
- Manuel.Birnbrich@agderfk.no
- Ingvild.Mogster.Lindaas@agderfk.no